

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет
«Одеська юридична академія»
ГО «Південно-український центр гендерних проблем»

**«СУЧАСНІ ПОЛІТИЧНІ ПРОЦЕСИ:
ГЛОБАЛЬНИЙ ТА НАЦІОНАЛЬНИЙ ВИМІРИ»**

**«MODERN POLITICAL PROCESSES: GLOBAL AND
NATIONAL DIMENSIONS»**

МАТЕРІАЛИ IV МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ
6 – 7 березня 2025 р.

м. Одеса

УДК 323.2+327(043.2)

За загальною редакцією президента Національного університету «Одеська юридична академія», доктора юридичних наук, професора, академіка Національної академії правових наук України, академіка Національної академії педагогічних наук України **С.В. Ківалова**.

Сучасні політичні процеси: глобальний та національний виміри: матеріали IV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Одеса, 6-7 березня 2025 р.) /за заг. ред. С. В. Ківалова. Одеса, 2025. 224 с.

Modern political processes: global and national dimensions : proceedings of the 4th International scientific and practical internet conference (Odesa, March 6-7, 2025) / Ed. S.V. Kivalov. Odesa, 2025. 224 p.

Матеріали видано в авторській редакції. Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники конференції.

ЗМІСТ:

I СЕКЦІЯ: МЕТОДОЛОГІЧНІ ПАРАДИГМИ І КОНЦЕПТИ ПОЛІТИЧНОЇ І ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ: ЕВОЛЮЦІЯ ТА СУЧАСНИЙ СТАН

Ovcharenko S. (Switzerland, Geneva) The Crisis of the Humanitarian Foundations of UN Political Activity	8
Скрипнюк О. (Київ) Авторитарний політичний режим у парадигмі конституціоналізму	13
Вітман К., Дудченко В. (Одеса) Законодавче регулювання етнонаціональної політики Франції	18
Мамонтова Е. (Одеса) Фірмовий стиль як складова візуальної політики держави	22
Балан С. (Київ) Інформаційна держава у світлі сучасних викликів	26
Кормич А., Косов О. (Одеса) Просування обізнаності суспільства щодо цифровізації управління інструментами публічного дискурсу	29
Бринюк К. (Одеса) Гендерні виміри управлінської комунікації: наслідки бінарного підходу в політичному дискурсі (на прикладі політики Д. Трампа)	32
Кравець Г. (Одеса) Політична наука та цифрова епоха: нові парадигми в аналізі політичних процесів	35
Поляков А. (Одеса) Рецепція поняття постколоніалізму в українській науковій літературі	39
Гордієнко М. (Яготин) Соціальні девіації влади в алгоритмі інформаційної доби	44
Маїлунц А. (Одеса) Тлумачення міжнародних звичаїв міжнародними судами з посиланням на принцип необхідності	51
Саліхов А. (Одеса) Європейська інтеграція України: вплив на стратегії та результати Президентських виборчих кампаній	55

II СЕКЦІЯ: БАГАТОРІВНЕВЕ УПРАВЛІННЯ ТРАНСФОРМАЦІЙНИМИ ПРОЦЕСАМИ

Dvornichenko D., (United Kingdom, Oxford) Women's Participation in Politics in Georgia, Moldova, and Ukraine	60
Наумкіна С., Уцеховський М. (Одеса) Сучасний інститут громадянського любіювання в Україні	66
Краснопольська Т., Железков А. (Одеса) Досвід та сучасні кейси олігархічного впливу на політичні інститути	69

*Костянтин Вітман, доктор політичних наук, професор,
Валентина Дудченко, доктор юридичних наук, професор,
Національний університет «Одеська юридична академія»*

Законодавче регулювання етнонаціональної політики Франції

Етнонаціональної політиці Франції притаманна така особливість, як відмова від неймування етнічності як стратегія нейтралізації її конфліктогенного потенціалу. Хоча французькі етнополітичні проблеми як метрополії у постколоніальній фазі цілком відмінні від проблем колишніх колоній, іноетнічні мігранти створюють напруженість у державі, а задоволення або порушення їх прав є постійним джерелом дестабілізації та внутрішньосупільних конфліктів.

В межах асиміляційної моделі етнонаціональної політики держава не цікавиться національною чи етнічною належністю громадян і офіційно не збирає дані про етнічний склад французького населення. Навіть більше – запровадила досить жорсткі законодавчі обмеження на зібрання та оприлюднення етнічної статистики, які також ґрунтуються на принципі універсалізму, що означає примат національної єдності над етнічними та національними відмінностями. Ці обмеження беруть свій початок з Конституції Франції, яка і заклала підвалини асиміляційної, універсалістської моделі етнонаціональної політики Франції, нечутливої до національної та етнічної належності громадян. Відповідно до ст. 1 Основного Закону «Франція є неподільною, світською, демократичною та соціальною Республікою. Вона забезпечує рівність усіх громадян перед законом без встановлення відмінностей за походженням, расою чи релігією» (1).

Базуючись на ст. 1 Конституції Франції, законодавчі обмеження щодо етнічних та расових даних містять інші нормативно-правові акти. По-перше, це Закон № 78-17 «Про інформаційні технології, файли даних та індивідуальні свободи», більш відомий як закон про захист даних (Loi Informatique et

Libertés), який, врегульовуючи порядок отримання персональних даних, забороняє збирання етнічних або расових даних (2). По-друге, це ст. 226-19 Кримінального кодексу, відповідно до якої, розміщення або зберігання в комп'ютерних базах персональних даних, які прямо чи опосередковано розкривають расове чи етнічне походження без прямої згоди особи, якої вони стосуються, карається позбавленням волі на строк до п'яти років та штрафом у розмірі 300 тис. євро (3). По-третє, це Декрет № 91-1022, який визначає, що під час перепису населення дані про расову або етнічну належність не збираються. Тому в переписах населення Франції відсутні такі категорії, як "етнічність" чи "національність", а самі дані перепису не є показовими для встановлення національного складу населення Франції.

По-четверте, це рішення Конституційної ради (органу конституційної юстиції Франції) від 2007 р., яким вона заборонила провадження статистики про етнічну належність. Зокрема, були заборонені: опрацювання персональних даних, які прямо чи опосередковано вказують на расове або етнічне походження осіб; внесення даних про расову чи релігійну належність до адміністративної документації (Національного довідника для ідентифікації фізичних осіб). У коментарі Конституційна рада зазначила, що «встановлення етнорасової класифікації а пріорі суперечило б Конституції» (4), оскільки порушує конституційний принцип рівності. Це рішення Конституційної ради підтвердило базовий принцип французької моделі етнонаціональної політики, згідно з яким Франція не класифікує і не розрізняє громадян за ознаками національної, етнічної, расової належності.

Хоча Франція законодавчо забороняє збирати та оприлюднювати офіційну статистику про етнічне походження громадян, загальна інформація про національність, країну народження/походження французьких іммігрантів все ж є доступною і дає хоча б приблизне уявлення про національний склад населення Франції. Відповідно до неї понад 85% населення становлять представники французької етнічної нації, що є досить високим показником для Європи з урахуванням постійного мігрантського тиску на країни ЄС, які

традиційно стають реципієнтами для трудових мігрантів та біженців із зон військових конфліктів. Французький підхід до етнічності базується на переконанні, що визнання етнічних чи національних категорій може посилити лінії розколу у французькому суспільстві, а не сприяти його інтеграції.

Мовна політика Франції як складова етнонаціональної політики, яка проводиться у фарватері збереження єдності нації шляхом забезпечення повного домінування французької мови, як це передбачено Основним Законом: «Мова Республіки – французька» (ст.2) (1). Франція так і не ратифікувала Європейську хартію регіональних або міноритарних мов, позаяк Конституційна рада визначила, що цей документ суперечить ст. 2 Конституції. Захистити такі мови (у Франції це бретонська, баскська, окситанська, ельзаська, корсиканська, каталанська) та мовні права їх носіїв спробували на національному рівні шляхом прийняття Закону про захист та розвиток регіональних мов (2021 р.) (так званий закон Молака, ініційований П. Молаком). Але основну частину його положень, щонайголовніше метод мовного занурення (провадження освіти переважно регіональною мовою), Конституційна рада скасувала, оскільки вони порушують конституційний статус французької мови. У межах французької моделі етнонаціональної політики цей закон був розцінений як загроза національній єдності.

Етнонаціональна політика Франції є ефективною з точки зору збереження нації, але дещо суперечливою в частині дотримання цінностей поваги до прав людини, зокрема прав національних меншин, вона досить часто викликає критику як протекціоністська, неінклюзивна та дискримінаційна, особливо щодо мігрантських меншин. Така етнонаціональна політика нетипова для європейського простору, вона подекуди консервативна і негнучка, але представляє інтерес для дослідження.

Список використаних джерел:

1. Constitution of 4 October 1958. Constitutional Council. <https://www.conseil-constitutionnel.fr/en/constitution-of-4-october-1958>

2. Law No. 78-17 of January 6, 1978, on Information Technologies, Data Files and Individual Liberties (as amended up to June 1, 2019), France. *WIPO Lex*. <https://www.wipo.int/wipolex/en/legislation/details/18965>
3. Code pénal. Version en vigueur depuis le 01 juin 2019. *Légifrance*. https://www.legifrance.gouv.fr/codes/article_lc/LEGIARTI000037825496
4. Ethnic-based statistics. *The National Institute of Statistics and Economic Studies*. <https://www.insee.fr/en/information/2388586>